

NetApp

Partneris 4. globālā mērķa īstenošanā

Ilgums

60
minūtes

Vecums

10+
gadi

KĻŪSTI PAR FAKTU MEISTARU!

Ienirsti datos par 4. globālo mērķi

JŪS MUMS ESAT VAJADŽĪGI!

Mūsu izglītības sistēma piedzīvo krīzi. Pārāk daudziem izglītība nav pieejama, un nepietiekami daudzi attīsta prasmes, kas ir vajadzīgas dzīvei mūsdienu pasaulē. Mums nepieciešams, lai jūs palīdzētu skolēniem izprast šo krīzi un darītu zināmu mums viņu viedokli. Lai īstenotu pārmaiņas, mēs viņu domas atklāsim visai pasaulei.

KĀPĒC MĒS PIEVĒRŠAM UZMANĪBU DATIEM?

Skolēni var izmantot datus, lai izprastu globālo mācību krīzi un lai par savu izglītību izteiktos paši. Mācot saviem skolēniem, kā strādāt ar datiem, jūs varat palīdzēt viņiem kļūt par faktu meistariem un sākt izmantot informāciju, lai īstenotu pārmaiņas. Mācot strādāt ar datiem, jūs palīdzēsiet viņiem apgūt datu prašību – mūsdienu pasaulē tik nepieciešamo prasmi.

KAM ŠIS PROJEKTS IR PAREDZĒTS?

Šis projekts ir paredzēts skolēniem no desmit gadu vecuma. Nodarbību var vadīt arī skolotāji bez iepriekšējām zināšanām datu izmantošanā. Ir pieejama papildinformācija, ja vēlaties tēmu izpētīt dziļāk.

CIK DAUDZ LAIKA JĀATVĒL?

Būs nepieciešama aptuveni viena stunda, bet ir iespēja darba procesā iekļaut arī papildu aktivitātes.

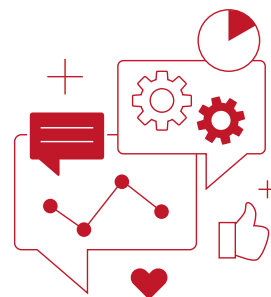
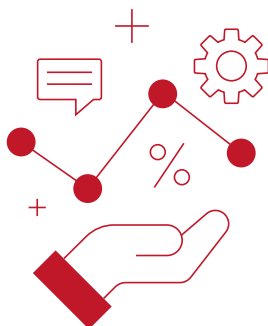
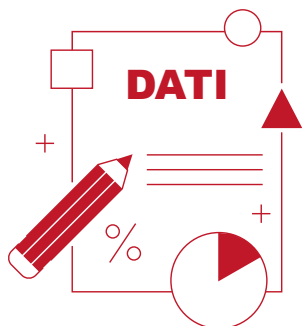
1. solis. Izprotiet, kas ir dati.
2. solis. Uzziniet, kā strādāt ar datiem, un izveidojiet infografiku.
3. solis. Izmantojiet datus, lai radītu pārmaiņas.

Jūs droši varat pielāgot aktivitātes, lai jums un jūsu skolēniem tās būtu visnoderīgākās. Ja iespējams, 3. solim atvēliet vairāk laika, lai iegūtu brīnišķīgas un radošas datu vizualizācijas.

AR SAVU SKOLĒNU DARBU IEPAZĪSTINIET PASAULI!

Jūsu skolēnu darbs tiks parādīts tūkstošiem cilvēku visā pasaulē Pasaules lielākās mācību stundas sociālo mediju kontos, un mēs par to runāsim arī starptautiskos izglītībai veltītos pasākumos, kā, piemēram, Izglītības transformācijas samitā Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) Ģenerālās asamblejas laikā. Sazinieties ar mums sociālo tīklu vietnēs, izmantojot atzīmes [@PasaulesStunda](#) un [@TheWorldsLesson](#), vai rakstiet vēstuli uz e pasta adresēm programmas@unesco.lv un lesson@project-everyone.org.

Paldies, ka esat daļa no Pasaules lielākās mācību stundas!

1. solis. Izprotiet, kas ir dati

2. solis. Uzziniet, kā strādāt ar datiem

3. solis. Izmantojiet datus, lai radītu pārmaiņas

SATURS

1. solis. Iepazīšanās ar datiem

Ievads tiem, kas sāk no pašiem pamatiem. Skolēni veido datu kopas, atbildot uz ikdienišķiem jautājumiem. Ja vēlaties, šo daļu varat izlaist.

2. solis. Darbs ar datiem

Vienkāršs uzdevums darbam ar datiem. Skolēni veido infografiku, lai vizualizētu tādu datu kopu, kas viņiem ir pazīstama: skolu slēgšana visā pasaulē Covid-19 pandēmijas dēļ.

3. solis. Datu izmantošana, lai radītu pārmaiņas

Izmantojiet datus, lai spertu soli tuvāk 4. ilgtspējīgas attīstības mērķa sasniegšanai. Skolēni pēta jaunu datu kopu un radoši vairo izpratni par kādu svarīgu tēmu. Iepazīstiniet pasauli ar skolēnu paveikto.

Solis tālāk

Ir pieejams resursu kopums un papildu aktivitātes, ieskaitot pētāmas datu kopas un rīkus, ar ko paplašināt mācību tēmu.

Pielikums

Datu tabulas, vizuāli palīgmateriāli, darba lapas.

CODAP

Šajā stundas plānā esam iekļāvuši iespējas strādāt ar bezmaksas rīku CODAP, ko varat izmantot datu vizualizēšanā un pētīšanā. [Lai uzzinātu vairāk par CODAP un tā izmantošanu, klikšķiniet šeit!](#)

MĀCĪBU MĒRĶI

Es saprotu, kas ir dati un kāpēc tie ir noderīgi.

Es zinu dažādus veidus, kā iegūt un grupēt datus.

Es apzinos, kā pats piedalos datu veidošanā.

AKTIVITĀTE. IEPAZĪŠANĀS AR DATIEM

Ja tava atbilde uz jautājumu ir jā, piecelies kājās.

- Vai kaķi tev patīk vairāk nekā suņi?
- Vai uz skolu šodien nāci kājām?
- Vai sociālos medijus tu izmanto katru dienu?
- Vai Covid-19 pandēmijas laikā, kad bija noteikta izolācija mājoklī, tu atklāji kādu jaunu hobiju?

Lai apkopotu skolēnu sniegtos datus, izveidojiet tabulu. Tabulā katram jautājumam paredzēta viena rinda, bet atbildēm „jā” un „nē” – katrai sava kolonna.

Pārrunājiet! Tagad mums ir četras datu kopas. Ko tās mums stāsta par mūsu klasi? Kāpēc varētu būt noderīgi zināt šo informāciju?

Tagad pamēģināsim datus iegūt citādi. Sastājieties rindā tādā secībā, kādā ir jūsu dzimšanas diena no janvāra līdz decembrim.

Mēs esam ieguvuši cita veida datu kopu. Mums vairs nav tikai divas iespējas (jā vai nē), bet gan ir vesels atbilžu kopums, ko jūs esat parādījuši kā cilvēku rindu. Tā mums sniedz jaunu informāciju, piemēram, kurš dzimšanas dienu svin pirmais.

Tagad sastājieties kopā ar tiem, ar ko esat dzimuši vienā mēnesī. Un atkal esam ieguvuši citu datu kopu, kas par mūsu klasi vēsta kaut ko jaunu. Piemēram, vai varat pateikt, kurā mēnesī ir visvairāk dzimušo? Un kurā ir vismazāk?

DISKUSIJA. KAS IR DATI?

Pavaicājiet skolēniem – kas tad ir dati?

Atbilde. Dati ir tādu faktu kopums, kas var sniegt informāciju. Dati sākumā ir „negatavi”, jucekļīgi un neorganizēti. Informācija jau ir organizēta. Piemēram, dati ir to cilvēku skaits, kas, atbildot uz jautājumu, pieceļas kājās. Informācija ir tas, ko mēs varam uzzināt no šī cilvēku skaita.

Informācija atspoguļo datus, lai radītu priekšstatu par to, kā tie ir savstarpēji saistīti. Paši par sevi dati ir būtībā bezjēdzīgi. Par jēgpilnu informāciju tie kļūst tad, kad ir analizēti un interpretēti. Kolīdz jums ir informācija, jūs to varat izmantot, lai mainītu pasauli.

Kāpēc mēs vācam datus? Kur tie tiek izmantoti? Vai skolēni var minēt piemērus? Ko valstis un uzņēmumi dara ar datiem?

Atbilde. Dati tiek izmantoti visur, lai sagatavotu informāciju, kas mums ļauj pieņemt lēmumus un risināt problēmas. Valstis datus vāc, piemēram, vēlēšanās, lai uzzinātu, kurš ir ieguvis visvairāk balsu. „Google” vāc datus par saviem lietotājiem, lai zinātu, kas cilvēkus interesē, un lai varētu efektīvi izvietot reklāmas. Viens no iemesliem, kāpēc ir svarīgi mācīties par datiem, ir būt informētiem, kā jūsu datus izmanto citi.

DISKUSIJA. IEPAZĪŠANĀS AR GLOBĀLAJEM MĒRĶIEM

Lūk, vēl viens piemērs – ilgtspējīgas attīstības mērķi. Parādiet skolēniem šī materiāla pielikumā pievienoto ilgtspējīgas attīstības mērķu apkopojumu.

Šie mērķi patiesībā ir darāmo darbu saraksts, lai palīdzētu cilvēkiem un mūsu planētai. Šie darbi ir dažādi – no nabadzības un nevienlīdzības novēršanas līdz cīņai ar klimata pārmaiņām un dabas aizsardzībai. Par šiem mērķiem ir vienojušās visas ANO dalībvalstis (193 valstis!), un šīs valstis un ANO, izmantojot datus, arī uzrauga, kā sekmējas mērķu sasniegšana.

Šajā projektā jūs pievērsīsiet uzmanību mērķim, kurš jums visiem ir vislabāk pazīstams, jo tas ir par jums. Tas ir 4. ilgtspējīgas attīstības mērķis „Kvalitatīva izglītība”. Šī mērķa uzdevums ir nodrošināt iekļaujošu un kvalitatīvu izglītību un veicināt mūžizglītības iespējas.

NOSKATIETIES VIDEO PAR 4. ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS MĒRĶI!

Video (angļu valodā) ir pieejams Pasaules lielākās mācību stundas interneta vietnē – [klikšķiniet šeit](#).

MĀCĪBU MĒRĶI

Es saprotu, kā tiek iegūti dati.

Es protu vizualizēt datus, lai tos būtu vieglāk izmantot.

Es protu izmantot datus, lai iegūtu informāciju.

Ja jūs izlaidāt 1. soli un pārgājāt uzreiz pie 2. soļa, sāciet ar īsu diskusiju „Kas ir dati?” un noskatieties video par 4. ilgtspējīgas attīstības mērķi (skatiet saiti pie 1. soļa).

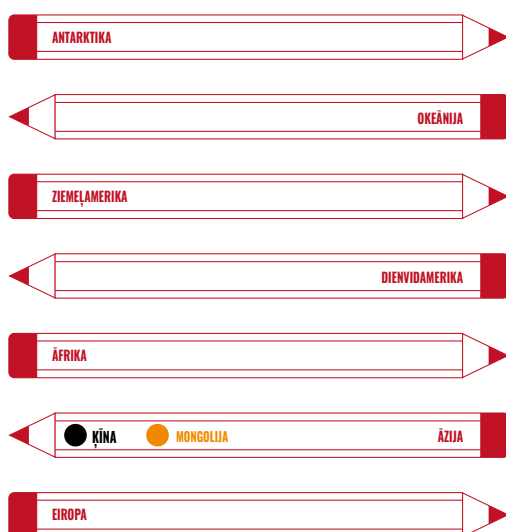
IEVADS. IEDZIĻINIETIES DATOS PAR SKOLU SLĒGŠANU COVID-19 PANDĒMIJAS LAIKĀ!

Palūkosimies uz datiem par 4. ilgtspējīgas attīstības mērķi „Kvalitatīva izglītība”. Kāpēc? Tāpēc, ka jauniešiem ir tiesības iepazīties ar izglītības sistēmu un izteikt savas domas gan par to, gan par, viņuprāt, nepieciešamajām izmaiņām.

Iesākumā jūs izmantosiet datus, kuru daļa esat arī jūs. Kā uzzinājām video, Covid-19 pandēmijas dēļ bērni un jaunieši ir zaudējuši divus triljonus mācību stundu. Cik daudz stundu, jūsuprāt, esat zaudējuši jūs? Palūkosimies uz datiem par skolu slēgšanu, lai redzētu, kāda bija situācija visā pasaulē.

AKTIVITĀTE. DATU VIZUALIZĀCIJA

PERIODS: 2020. GADA FEBRUĀRIS

Parādiet vai izdaliet skolēniem datus par skolu slēgšanu Covid-19 pandēmijas laikā un darba lapas ar zīmņu attēliem (pielikumā). Skolēni izmantos šīs darba lapas, lai vizualizētu datus. Katra darba lapa atspoguļo citu periodu, katrs zīmulis – citu pasaules reģionu.

Jūs varat arī aicināt skolēnus uzzīmēt četrus lielus ziedus ar septiņām ziedlapām. Katrs zieds atspoguļotu citu periodu, bet katra ziedlapa – citu pasaules reģionu.

Skolēni zīmņu attēlus var viegli iekrāsot. Pēc tam ar dažādu krāsu punktiem viņiem ir jāatzīmē, kur Covid-19 pandēmijas dēļ skolas ir bijušas pilnībā vai daļēji slēgtas, un pie katra punkta jānorāda konkrētās valsts nosaukums (brīvlaikus varat neņemt vērā).

Piemēram, februārī Āzijā skolas bija slēgtas divās valstīs – daļēji slēgtas skolas bija Ķīnā, bet Mongolijā tās bija slēgtas pilnībā. Citur pasaulē skolas šajā periodā nebija slēgtas.

Ja skolēni ar datiem darbojas pārliecinoši vai ir mazliet vecāki, šo daļu varat izlaist. Tādā gadījumā pārejiet pie nākamās diskusijas un rodiet atbildes, izmantojot datus par Covid-19 pandēmijas dēļ slēgtajām skolām (pielikumā).

Pārrunājiet! Ko mums stāsta dati?

Kādu informāciju jūs varat uzzināt no savām infografikām (zīmuliem)?

- Kurš bija pirmais kontinents, kurā skolas tika slēgtas pavisam vai daļēji?
- Kad bija slēgta lielākā daļa skolu?
- Kad bija slēgts vismazāk skolu?
- Kurā kontinentā skolas tika slēgtas visvēlāk?
- Vai ir vēl kas interesants, ko jūs uzzinājāt no datiem?

Apsveicam! Jūs esat izmantojuši datus, lai iegūtu informāciju!

DISKUSIJA. VISAS DATU KOPAS VIZUALIZĀCIJA

Tagad prezentējiet datus par skolu slēgšanu visā pasaulē Covid-19 pandēmijas dēļ. To varat darīt, izmantojot šo [tiešsaistes rīku](#), izdrukas (pielikumā) vai [CODAP](#). Šajā uzdevumā tiek izmantoti dati no UNESCO Statistikas institūta – UNESCO ir viena no ANO aģentūrām.

Vai no šīm vizualizācijām mēs varam uzzināt ko jaunu? Kāpēc varētu būt noderīgi datus vizualizēt šādi? Kam tas varētu būt noderīgi?

Tagad jūs zināt, kā varat iegūt datus, mācīties no tiem un tad vizualizēt tos, lai datu izmantošana būtu vieglāka. Nākamajā daļā jums būs iespēja izpētīt vēl vienu 4. ilgtspējīgas attīstības mērķa „Kvalitatīva izglītība” aspektu un jūs uzzināsiet, kā iegūto informāciju varat izmantot, lai mainītu pasauli!

3. SOLIS. DATU IZMANTOŠANA, LAI RADĪTU PĀRMAIŅAS

25+
minūtes

MĀCĪBU MĒRĶI

Dati man ir pastāstījuši vēl vairāk par 4. ilgtspējīgas attīstības mērķi.

Es protu izmantot datus, lai radītu pārlicinošu faktu meistardarbu.

Lai palīdzētu notikt pārmaiņām, esmu dalījies savā faktu meistarībā ar visu pasauli.

IEVADS. TU MUMS ESI VAJADZĪGS!

Izstāstiet, ka Pasaules lielākā mācību stunda lūdz jauniešus dalīties domās par to, kāpēc izglītība, viņuprāt, ir svarīga un kā tai būtu jāmainās. Pasaules lielākā mācību stunda grib parādīt jauniešu datu vizualizācijas par izglītību – infografikas – visai pasaulei.

Labākie darbi tiks kopīgi sociālajos medijos un būs pieejami visai pasaulei. Sadarbībā ar māksliniekiem, iedvesmojoties no skolēnu infografikām, taps jaunas, un skolēnu darbi nonāks Parīzē un Ņujorkā, kur notiks ANO Izglītības samits.

DISKUSIJA. IZVĒLIETIES JAUNU DATU KOPU PAR MĀCĪBU KRĪZI!

4. ilgtspējīgas attīstības mērķis skar visus izglītības aspektus un aptver visu pasauli. Šī mērķa uzdevums ir nodrošināt iekļaujošu un kvalitatīvu izglītību un veicināt mūžizglītības iespējas. Kā mēs zināsim, kad šis uzdevums ir izpildīts? Tad, kad mums būs dati, kas to pierādīs.

Līdz šim mēs esam runājuši tikai par tiem, kas mācās skolā. Tagad pievērsīsimies tiem, kam skolas vispār nav pieejamas. Kopā mēs izpētīsim vienu 4. ilgtspējīgas attīstības mērķa aspektu un uzzināsim, ko par to mums var pastāstīt dati. Pēc tam šo informāciju izmantosim, lai censtos rosināt pārmaiņas.

Izvēlieties tēmu jau iepriekš vai aiciniet skolēnus balsot par tēmu, kas viņus interesē visvairāk.

- Bērni, kam skola vispār nav pieejama.
- Meitenes, kas pretēji zēniem nevar apmeklēt skolu.
- Bērni, kam nav pieejams internets, lai mācītos mājās.

Kad tēma ir izraudzīta, iepazīstiniet audzēkņus ar attiecīgo virsrakstu. (Vairāk informācijas par katru

tēmu ir atrodams pielikumā.)

1. Pirms pandēmijas skolu neapmeklēja 258 miljoni bērnu un jauniešu.
2. To meiteņu skaits, kam pretstatā zēniem nav pieejama skola, ir mērāms miljonos.
3. Divām trešdaļām pasaules bērnu mājās nav interneta pieslēguma.

Pārrunājiet savas tēmas virsrakstu!

- **Ko skolēni domā par tēmas virsrakstu? Vai viņi ir pārsteigti?**
- **Vai šī problēma ir skārusi viņus vai kādu, ko viņi pazīst? Vai skolēni var iedomāties, kā viņi justos, ja tas notiktu ar viņiem?**
- **Kādi, viņuprāt, varētu būt šīs problēmas cēloņi? Kādas, viņuprāt, ir sekas?**

DISKUSIJA. ESIET FAKTU MEISTARI!

Ir pienācis laiks faktu meistariem mainīt pasauli!

Fakti + meistarība = faktu meistari. Tas nozīmē meistarīgi izmantot faktus, lai vairotu izpratni par kādu tēmu un rosinātu pārmaiņas. Lai to panāktu un lai rosinātu cilvēkus mainīt domas, mēs datus un informāciju varam pasniegt vizuāli – infografikā.

Labā infografika vizualizē datus, lai pievērstu uzmanību un nodotu vēstījumu. Lūk, trīs galvenie patiesi efektīvas infografikas noteikumi.

1. Skaidrs galvenais vēstījums jeb virsraksts.
2. Vizualizācija, kas palīdz izprast datus.
3. Kaut kas, kas liek aizdomāties.

Izdaliet skolēniem pielikumā pievienotos faktu meistarības piemērus.

Pārrunājiet! Vai infografikās ievēroti 1., 2. un 3. noteikums? Ja ievēroti, kā tas ir darīts? Ja nav ievēroti – kā pietrūkst?

- Piemēram, šokējošā statistika, ka gandrīz vienam miljardam cilvēku nepietiek pārtikas.
- Piemēram, vizualizācija ar logiem, kurā pelēkais gaisa piesārņojums sedz divas trešdaļas logu.
- Piemēram, emocionālais attēls ar zvejnieku izžuvušā ezerā parāda situācijas ķīlnieku.

AKTIVITĀTE. IEDZĪVINIET DATUS!

Ir pienākusi jūsu kārtā! Vispirms aizveriet acis. Padomājiet par problēmu, pie kuras esat strādājuši.

- Kāds ir jūsu vēstījums?
- Kā jūs varat vizualizēt datus?
- Kāpēc jums rūp?

Dodiet skolēniem nedaudz laika pašiem pārdomāt katru no šiem trim jautājumiem un pierakstīt savas domas. Pēc tam skolēni var darboties individuāli vai grupās, lai sagatavotu savas infografikas. Ar tiem, kas nejutās tik pārliecināti, varat strādāt kopā, soli pa solim izpildot trīs galvenos noteikumus. Atcerieties infografikā iekļaut 4. ilgtspējīgas attīstības mērķa logotipu!

Papildinājums. Ienirstiet datus

Ja ar datiem strādājat pārliecinoši un vēlaties vairāk laika veltīt 4. ilgtspējīgas attīstības mērķa izpētei, varat izmantot nākamajā daļā „Solis tālāk” piedāvātos rīkus. Izmantojot piedāvātās datu kopas un rīkus, jūs varat izdomāt jaunus virsrakstus jau trim aplūkotojām problēmām vai izpētīt datus par citiem 4. ilgtspējīgas attīstības mērķa aspektiem.

Ja jums pietiek laika, ļaujieties radošumam savā infografikā! Varat atdzīvināt savu virsrakstu – izveidot trīsdimensiju infografiku, sagatavot kādu priekšnesumu, izgatavot īstu mākslas darbu vai uzcept kūku un sagriezt to gabaliņos gluži kā sektoru diagrammu.

PASTĀSTIET PASAULEI!

Kad skolēni darbu ir pabeiguši, fotogrāfijas vai video ar viņu veikumu pievienojiet savam ierakstam sociālajos medijos ar atzīmēm [@PasaulesStunda](#) un [@TheWorldsLesson](#) vai nosūtiet uz e pasta adresēm programmas@unesco.lv un lesson@project-everyone.org, lai mēs paveikto varētu parādīt visai pasaulei!

NOSLĒGUMĀ

Apsveicam! Jūs tagad esat faktu meistari! Jūs esat parādījuši, kā datus var izmantot, lai rosinātu pārmaiņas. Tagad ir pienācis laiks pārrunāt šodienas nodarbību. Uzrakstiet, kā jūs katrs turpinātu šos trīs teikumus!

- Es uzzināju... Es domāju... Es vēlos...

SOLIS TĀLĀK

IEŅIRT DATOS DZILĀK (VECUMAM 10+ GADI)

Atvēliet mazliet vairāk laika, lai izpētītu datus par 4. ilgtspējīgas attīstības mērķi un redzētu, ko jūsu skolēni var atklāt. Pielikumā ir trīs datu lapas, un tajās ir iekļauti:

- globālās statistikas dati un virsraksti par dažādām tēmām;
- vienkāršs skaidrojums par to, kā tiek veidoti globālās statistikas dati, izmantojot sniegto datu kopu;
- plašāks katras tēmas konteksts;
- vienkāršota datu kopa, lai skolēni varētu salīdzināt dažādus reģionus vai kontinentus;
- saite uz pilnu datu kopu, lai skolēni var veikt padziļinātu izpēti, ja nepieciešams;
- saite, lai iepazītos ar CODAP.

DISKUSIJAS PIETURAS PUNKTI

Ko mēs zinām?

Ko jūs uzzinājāt no datiem?
Salīdziniet reģionus. Kādas ir atšķirības?
Salīdziniet augstu un zemu ienākumu grupas. Kādas ir atšķirības?
Salīdziniet datumus, lai redzētu progresu laika gaitā.

Ko mēs varam secināt?

Kādi varētu būt cēloņi šīm atšķirībām vai izmaiņām laika gaitā?
Kāda varētu būt atsevišķu cilvēku loma?
Kāda varētu būt valstu un institūciju loma? Kāda varētu būt citu valstu loma?
Vai ir kādi kultūras noteikti aspekti? Vai ir kādi ekonomikas noteikti aspekti?
Kādas varētu būt sekas?
Kāda informācija jums ir nepieciešama, lai pierādītu, ka tā ir taisnība?

Kā tas ir saistīts ar jums?

Vai jums ir ar šo tēmu saistīta pieredze?
Vai jūsu situācija būtu citāda, ja jūs dzīvotu citā reģionā?
Kāpēc, jūsuprāt, ir svarīgi zināt šo informāciju?
Kā jūs varētu izmantot šo informāciju, lai rosinātu pārmaiņas?

Jūs arī varat izpētīt kādu citu 4. ilgtspējīgas attīstības mērķa aspektu un dalīties tajā, ko uzzinājāt!

Vairāk statistikas datu par 4. ilgtspējīgas attīstības mērķi ir nākamajā lappusē.

Lūk, dažas noderīgas saites, kurās varat iepazīties ar datiem par 4. ilgtspējīgas attīstības mērķi.

[CODAP](#)

[ANO 4. ilgtspējīgas attīstības mērķis](#)

[UNESCO Statistikas institūta datubāze](#)

[UNICEF informācija par bērniem](#)

[Covid-19 pandēmijas laikā](#)

[Globālo mērķu faktu meistardarbnīca](#)

[„Gapminder”](#)

[„New York Times.” Ko parāda šis grafiks?](#)

PIEDALĪETIES IZGLĪTĪBAS TRANSFORMĀCIJAS APTAUJĀ! (VECUMAM 10+ GADI)

Aiciniet skolēnus paust viedokli par pašu izglītības datiem, piedaloties [globālā aptaujā](#).

PIEDALĪETIES PASAULES BĒRNU DIENĀ 20. NOVEMBRĪ! (VECUMAM 8–14 GADI)

Aiciniet skolēnus sagatavot un [vadīt pašiem savu mācību stundu!](#)

VAIRĀK STATISTIKAS DATU PAR IZGLĪTĪBU

Vai bērni patiešām mācās? Pamata prasmju izpēte mācību krīzes vidū. UNICEF, 2022

- Pandēmijai ilgstoši jau trešo gadu, gandrīz 670 miljonus skolas vecuma bērnu joprojām ietekmē pilnīga vai daļēja skolu slēgšana.
- Vairums bērnu visā pasaulē līdz 3. klasei nav apguvuši pamata prasmes lasītprasībā vai rēķinprasībā.
- Valstīs ar zemiem un vidēji zemiem ienākumiem skolu slēgšana ir novedusi pie tā, ka līdz pat 70 % desmitgadnieku neprot lasīt vai izprast vienkāršu tekstu.

Paātrinot pāreju uz nākotnes izglītību – ieguldījumi nākotnes izglītībā, lai nodrošinātu uz cilvēku vērstu atgūšanos. Pasaules ekonomikas forums, 2022

- Lai sasniegtu 4. ilgtspējīgas attīstības mērķi, būs nepieciešami papildu 69 miljoni skolotāju.
- Kopš 2020. gada sākuma izglītības jomas budžets valstīs ar zemiem un vidēji zemiem ienākumiem ir samazināts par 65 %, bet valstīs ar augstiem un vidēji augstiem ienākumiem – par 33 %. (Pasaules ekonomikas forums, 2021)
- Pasaulē tikai 2 % investīciju tiek ieguldīts izglītībā, turklāt lielākoties tas notiek valstīs ar augstu ienākumu līmeni. (UNESCO, 2015)

Satraucoši – bēgļu izglītība krīzē. ANO Bēgļu aģentūra pasaulē, 2019

- No 7,1 miljona bērnu, kas devušies bēgļu gaitās, 3,7 miljoni (vairāk nekā puse) neapmeklē skolu.

UNESCO Statistikas institūts

- Pasaulē mazāk nekā 30 % no pētniekiem STEM (dabaszinātņu, tehnoloģiju, inženierzinātņu un matemātikas) jomās ir sievietes.

Mazināt nabadzību pasaulē, īstenojot universālu pamata un vidējā līmeņa izglītību. UNESCO globālais izglītības monitorings, 2017

- Ja visi pieaugušie iegūtu vidējo izglītību, nabadzību pasaulē varētu samazināt uz pusi.

Globālā izglītības monitoringa pārskats, 2020

- Tikai 17 % valstu ir pieņēmušas likumus, lai nodrošinātu, ka bērni ar invaliditāti tiek iekļauti vispārējās skolās.
- Trešdaļa bērnu vecumā no 11 līdz 15 gadiem skolā ir tikuši terorizēti. Par upuriem visbiežāk kļūst tie, kurus uzskata par atšķirīgiem no sociālajām normām vai ideāla.

Globālā izglītības monitoringa pārskats, 2021

- Tikai aptuveni 30 % skolēnu ir teicami apguvuši vides zinības. (Starptautiskais matemātikas un dabaszinātņu izglītības attīstības tendenču pētījums (TIMSS), 2019)
- Valstīs ar zemiem ienākumiem 12 % ģimeņu, lai samaksātu par izglītību, ir jāaizņemas.
- 34 valstīs ar vidējiem un augstiem ienākumiem trīs ceturtdaļas iedzīvotāju vēlētos, lai izglītības budžets būtu lielāks.
- Pētījumā, kurā piedalījās vairāk nekā 20 000 skolotāju no 165 valstīm, 39 % norādīja, ka pandēmijas laikā ir cietusi viņu fiziskā, garīgā un emocionālā labsajūta.

Mācīes planētas labā – globāls pārskats, kā vides aizsardzības jautājumi tiek integrēti izglītībā. Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (ESAO), 2021

- Izvērtējot 46 valstis, secināts, ka klimata pārmaiņas nav pat pieminētas vairāk nekā pusē izglītības politiku un mācību programmu.

Starptautiskā skolēnu novērtēšanas programma (PISA) 2018 – ieskatī un interpretācijas. ESAO

- Piektdaļa piecpadsmitgadnieku norādījuši, ka skolā jūtas neiederīgi.
- Tikai 54 % piecpadsmitgadnieku, kas aptaujāti ESAO valstīs, demonstrē spēju nošķirt faktus no viedokļiem.

Kāda vēl informācija par 4. ilgtspējīgas attīstības mērķi varētu būt interesanta pētīšanai? Kuras tēmas skolēnus izglītībā interesē visvairāk? Kāda ir situācija jūsu valstī?

Aiciniet skolēnus meklēt pašiem savus statistikas datus un pēc tam parādiet skolēnu faktu meistardarbus visai pasaulei! Pētot vienmēr atcerieties pārbaudīt, vai izmantotie avoti ir uzticami.

SKOLU SLĒGŠANA COVID-19 PANDĒMIJAS DĒĻ. DATI

Kontinents	Valsts	Skolas slēgtas / daļēji atvērtas / atvērtas			
		2020. gada aprīlis	2020. gada septembris	2021. gada marts	2021. gada jūlijs
Eiropa	Apvienotā Karaliste	Atvērtas	Atvērtas	Atvērtas	Atvērtas
	Francija	Atvērtas	Atvērtas	Atvērtas	Brīvlaiks
	Portugāle	Atvērtas	Atvērtas	Slēgtas	Brīvlaiks
	Itālija	Daļēji atvērtas	Atvērtas	Daļēji atvērtas	Brīvlaiks
	Slovēnija	Atvērtas	Daļēji atvērtas	Daļēji atvērtas	Brīvlaiks
Āzija	Ķīna	Slēgtas	Atvērtas	Daļēji atvērtas	Atvērtas
	Indija	Atvērtas	Daļēji atvērtas	Daļēji atvērtas	Daļēji atvērtas
	Japāna	Daļēji atvērtas	Atvērtas	Atvērtas	Atvērtas
	Kazahstāna	Slēgtas	Daļēji atvērtas	Daļēji atvērtas	Brīvlaiks
	Mongolija	Slēgtas	Atvērtas	Daļēji atvērtas	Brīvlaiks
Āfrika	Ēģipte	Slēgtas	Atvērtas	Slēgtas	Brīvlaiks
	Mozambika	Slēgtas	Daļēji atvērtas	Brīvlaiks	Daļēji atvērtas
	Gana	Brīvlaiks	Daļēji atvērtas	Daļēji atvērtas	Brīvlaiks
	Madagaskara	Brīvlaiks	Daļēji atvērtas	Atvērtas	Daļēji atvērtas
	Sudāna	Slēgtas	Slēgtas	Atvērtas	Brīvlaiks
Ziemeļamerika	Meksika	Slēgtas	Slēgtas	Slēgtas	Brīvlaiks
	Kanāda	Slēgtas	Daļēji atvērtas	Daļēji atvērtas	Brīvlaiks
	Hondurasa	Slēgtas	Daļēji atvērtas	Slēgtas	Slēgtas
	Kuba	Brīvlaiks	Daļēji atvērtas	Daļēji atvērtas	Daļēji atvērtas
	ASV	Daļēji atvērtas	Daļēji atvērtas	Daļēji atvērtas	Brīvlaiks
Dienvidamerika	Brazīlija	Slēgtas	Slēgtas	Daļēji atvērtas	Daļēji atvērtas
	Bolīvija	Slēgtas	Slēgtas	Daļēji atvērtas	Daļēji atvērtas
	Argentīna	Slēgtas	Daļēji atvērtas	Daļēji atvērtas	Daļēji atvērtas
	Ekvadora	Slēgtas	Slēgtas	Daļēji atvērtas	Daļēji atvērtas
	Čīle	Brīvlaiks	Daļēji atvērtas	Daļēji atvērtas	Brīvlaiks
Austrālāzija	Austrālija	Daļēji atvērtas	Atvērtas	Atvērtas	Brīvlaiks
	Vanuatu	Atvērtas	Atvērtas	Atvērtas	Atvērtas
	Jaunzēlande	Slēgtas	Atvērtas	Atvērtas	Brīvlaiks
	Fidži	Brīvlaiks	Atvērtas	Atvērtas	Slēgtas
	Papua-Jaungvineja	Slēgtas	Atvērtas	Atvērtas	Atvērtas

ANTARKTIKA

OKEĀNIJA

ZIEMEĻAMERIKA

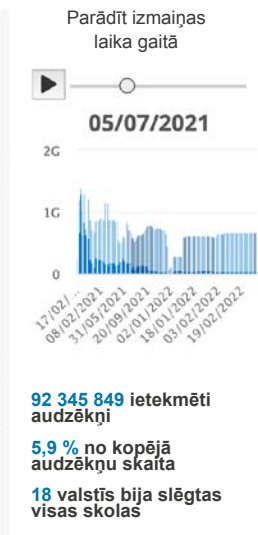
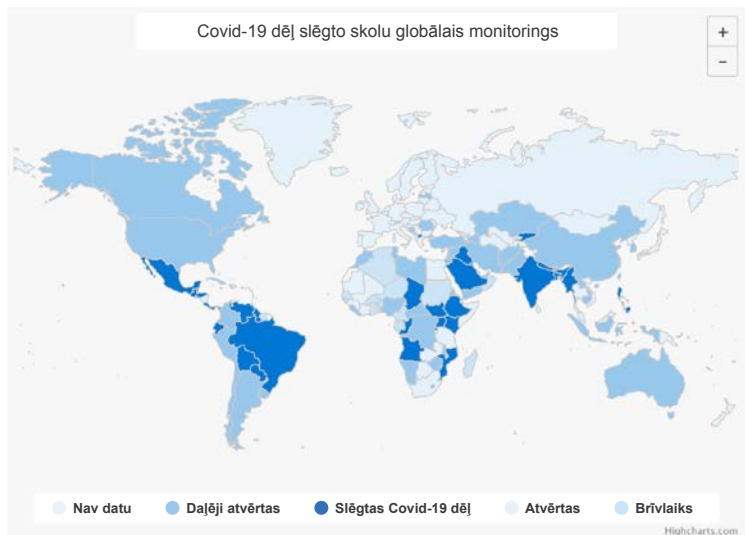
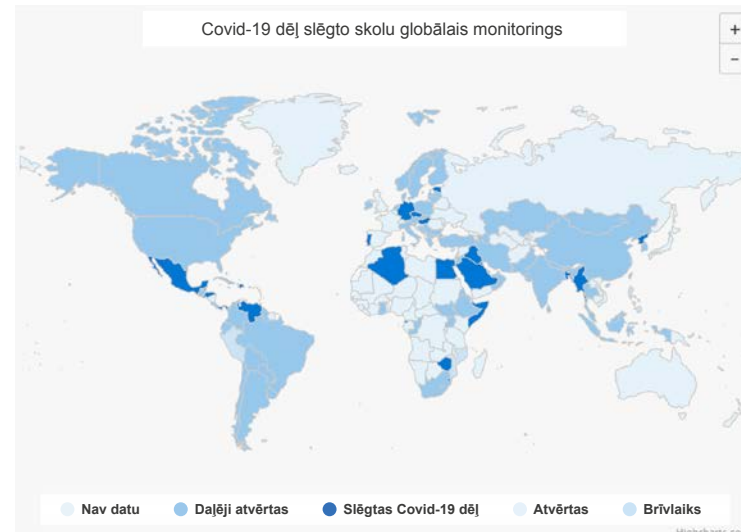
DIENVIDAMERIKA

ĀFRIKA

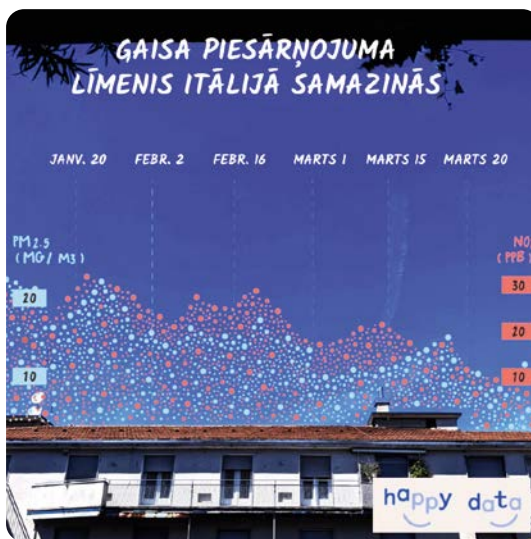
ĀZIJA

EIROPA

SKOLU SLĒGŠANA COVID-19 PANDĒMIJAS DĒĻ. KARTES

FAKTU MEISTARDARBU PIEMĒRI

GLOBĀLĀ PANDĒMIJA SAASINA

BADU PASAULĒ

2020. GADA PANDĒMIJAS REZULTĀTĀ VISĀ PASAULĒ PAR 70 MILJONIEM LĪDZ 161 MILJONAM VARĒTU PIEAUGT TO CILVĒKU SKAITS, KAS IR PIEDZĪVOJUŠI BADU.

CILVĒKI AR NEPIETIEKAMU UZTURU PASAULĒ

607 MILJONI

2014

650 MILJONI

2019

720-811 MILJONI

2020

4. ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS MĒRĶA DATU LAPA. IZGLĪTĪBAS PIEEJAMĪBA

Globālais virsraksts

Pirms pandēmijas skolu neapmeklēja 258 miljoni bērnu un jauniešu (UNESCO, 2019)

Skaidrojums, kā tas ir aprēķināts

Šos datus no katras valsts oficiālajiem valdības reģistriem iegūst un apkopo UNESCO. Tiek uzskatīts, ka bērni un jaunieši neapmeklē skolu, ja viņi nav pierakstīti nevienā skolā. Kolīdz dati par visām valstīm ir iegūti, UNESCO var aprēķināt procentuālo globālo vidējo rādītāju. Bērnu un jauniešu var arī sadalīt dažādās grupās, lai salīdzinātu atšķirības, piemēram, starp ģeogrāfiskajiem reģioniem vai valstīm ar zemiem, vidējiem un augstiem ienākumiem.

Plašāks konteksts

Aptuveni 258 miljoni bērnu un jauniešu neapmeklē skolu. Šajā skaitā ietilpst 59 miljoni sākumskolas vecuma bērnu, 62 miljoni pamatskolas vecuma bērnu un 138 miljoni vidusskolas vecuma jauniešu (UNESCO, 2019). Covid-19 krīzes laikā šie skaitļi ir kļuvuši vēl lielāki, bet šim pieaugumam ir arī daudzi citi cēloņi. Starp tiem jāmin konflikti, nepietiekams skolu finansējums un skolotāju atalgojums, klimata pārmaiņas un ekstrēmi laikapstākļi, bērni, kam jāstrādā, un meiteņu diskriminācija.

Lai īsi vārdos nosauktu to, ka bērni vecumā līdz desmit gadiem neprot lasīt un izprast vienkāršu tekstu, Pasaules Banka ir izstrādājusi terminu „izglītības nabadzība” (*learning poverty* – angļu val.). Valstīs ar zemiem un vidējiem ienākumiem, kur skolas tika slēgtas Covid-19 dēļ, līdz 70 % bērnu desmit gadu vecumā neprot lasīt vai izprast vienkāršu tekstu. Pirms pandēmijas šis rādītājs bija 53 % (Pasaules Banka, UNESCO un UNICEF, 2021).

Bērni, kas neapmeklē skolu (procentos)

	2000	2010	2020
UNESCO Statistikas institūta reģioni			
Pasaule	26,2 %	19,1 %	16,9 %
Arābu valstis	27,9 %	19,7 %	16,6 %
Centrāleiropa un Austrumeiropa	11,0 %	8,0 %	5,1 %
Centrālāzija	10,5 %	8,5 %	4,7 %
Austrumāzija un Klusā okeāna reģions	17,2 %	10,1 %	8,5 %
Latīņamerika un Karību jūras reģions	11,8 %	9,1 %	8,5 %
Ziemeļamerika un Rietumeiropa	4,7 %	3,3 %	2,2 %
Dienvidāfrika un Rietumāfrika	39,4 %	27,7 %	21,3 %
Subsahāras Āfrika	46,9 %	33,3 %	31,7 %
Mazo salu jaunattīstības valstis	24,3 %	17,7 %	12,9 %
Pasaules Bankas valstu dalījums pēc ienākumiem			
Zemi ienākumi	53,2 %	35,4 %	33,6 %
Vidēji zemi ienākumi	35,1 %	25,3 %	20,5 %
Vidēji ienākumi	26,6 %	19,2 %	16,2 %
Vidēji augsti ienākumi	14,4 %	8,6 %	7,9 %
Augsti ienākumi	5,6 %	3,6 %	2,4 %

Pilna datu kopa

- [UNESCO datubāze: 4. ilgtspējīgas attīstības mērķis. 1.4. Bērni, kas neapmeklē skolu, pēc vecuma un dzimuma \(administratīvie dati\)](#)
- [CODAP: 4. ilgtspējīgas attīstības mērķis. Dati un stundas plāna piemērs](#)

4. ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS MĒRĶA DATU LAPA. DZIMUMU VIENLĪDZĪBA

Globālais virsraksts

To meiteņu skaits, kam pretstatā zēniem nav pieejama skola, ir mērāms miljonos (UNESCO, 2020)

Skaidrojums, kā tas ir aprēķināts

UNESCO ir apkopojusi datus par to, cik procentu zēnu un meiteņu katrā valstī neapmeklē skolu. No šiem datiem var iegūt vidējo procentuālo skaitu, cik daudz zēnu un meiteņu neiet skolā visā pasaulē. Bērnus un jauniešus var arī iedalīt dažādās grupās, lai salīdzinātu atšķirības, piemēram, starp ģeogrāfiskajiem reģioniem vai valstīm ar zemiem, vidējiem un augstiem ienākumiem.

Plašāks konteksts

Iespēja apmeklēt skolu biežāk tiek liegta meitenēm, nevis zēniem, un šī varbūtība ir vēl lielāka valstīs ar zemiem ienākumiem un to iedzīvotāju vidū, kam ir zemi ienākumi vai kas dzīvo laukos. Lai arī procentuāli atšķirība nav liela, patiesībā runa ir par simtiem miljonu meiteņu visā pasaulē, tāpēc pat neliels procentuālais skaits ir mērāms miljonos – miljonos meiteņu, kam pretstatā zēniem nav iespējas apmeklēt skolu.

Ir daudz iemeslu, kādēļ iespēja apmeklēt skolu biežāk tiek liegta meitenēm. Piemēram, nabadzība var likt meitenēm palikt mājās vai sākt strādāt. Vismaz 20 valstīs, par kurām ir pieejami dati, no nabadzīgām vai lauku ģimenēm nav gandrīz nevienas meitenes, kas būtu pabeigusi vidusskolu (Globālā partnerība izglītībai, 2019).

Valstīs, kurās plosās konflikti, meitenēm divarpus reizi biežāk nekā zēniem nav iespējas apmeklēt skolu (UNICEF, 2017). Ja tomēr meitenes apmeklē skolu, viņas var piedzīvot diskrimināciju. Skolas meitenēm var būt mazāk drošas. Dažas meitenes tiek spiestas apprecēties, tā liedzot viņām iespēju mācīties.

Par spīti iepriekš minētajam, ir panākts liels progress. Kā rāda dati, ir samazinājies to meiteņu skaits, kas neapmeklē skolu. Tas nozīmē, ka izglītību iegūst par pāris miljoniem meiteņu vairāk nekā agrāk un mums ir izdevies pietuvoties vienlīdzībai. Te gan jāpiebilst, ka dažos reģionos tieši zēni ir sliktākā pozīcijā par meitenēm.

Zēni un meitenes, kas neapmeklē skolu (procentos)

	2000, zēni	2000, meitenes	2010, zēni	2010, meitenes	2020, zēni	2020, meitenes
UNESCO Statistikas institūta reģioni						
Pasaule	23,4 %	29,2 %	18,4 %	19,9 %	16,7 %	17,2 %
Arābu valstis	23,6 %	32,4 %	17,4 %	22,0 %	15,0 %	18,3 %
Centrāleiropa un Austrumeiropa	10,2 %	11,8 %	7,8 %	8,3 %	5,0 %	5,1 %
Centrālāzija	10,1 %	10,9 %	7,9 %	9,1 %	4,5 %	5,0 %
Austrumāzija un Klusā okeāna reģions	16,1 %	18,3 %	10,4 %	9,8 %	9,4 %	7,4 %
Latīņamerika un Karību jūras reģions	11,8 %	11,8 %	9,8 %	8,5 %	9,2 %	7,8 %
Ziemeļamerika un Rietumeiropa	4,8 %	4,6 %	3,5 %	3,0 %	2,2 %	2,1 %
Dienvidāfrika un Rietumāfrika	33,7 %	45,6 %	27,0 %	28,5 %	21,7 %	21,0 %
Subsahāras Āfrika	42,6 %	51,4 %	30,2 %	36,4 %	29,6 %	33,9 %
Mazo salu jaunattīstības valstis	22,9 %	25,7 %	16,6 %	18,8 %	12,8 %	13,1 %
Pasaules Bankas valstu dalījums pēc ienākumiem						
Zemi ienākumi	46,7 %	59,8 %	31,2 %	39,7 %	30,6 %	36,5 %
Vidēji zemi ienākumi	31,1 %	39,5 %	24,6 %	26,1 %	20,5 %	20,5 %
Vidēji ienākumi	23,8 %	29,6 %	18,8 %	19,6 %	16,4 %	15,9 %
Vidēji augsti ienākumi	13,3 %	15,6 %	8,9 %	8,4 %	8,7 %	7,0 %
Augsti ienākumi	5,8 %	5,5 %	3,9 %	3,4 %	2,5 %	2,3 %

Pilna datu kopa

- [UNESCO datubāze: 4. ilgtspējīgas attīstības mērķis. 1.4. Bērni, kas neapmeklē skolu, pēc vecuma un dzimuma \(administratīvie dati\)](#)
- [CODAP: 4. ilgtspējīgas attīstības mērķis. Dati un stundas plāna piemērs](#)

4. ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS MĒRĶA DATU LAPA. DIGITĀLĀ PLAISA

Globālais virsraksts

Globālie statistikas dati: divām trešdaļām pasaules bērnu mājās nav interneta pieslēguma (UNICEF un Starptautiskā telekomunikāciju savienība, 2020)

Skaidrojums, kā tas ir aprēķināts

Pētnieki ir aptaujājuši mājsaimniecības daudzās pasaules valstīs. Viņi vēlējās uzzināt, cik daudz bērnu pandēmijas laikā varēja mācīties mājās, tāpēc pētījumā netika iekļauti tie, kam ir mobilā tīkla savienojums, jo skolas ikdienas darbā nevar pajauties uz tā kvalitāti.

Plašāks konteksts

Mūsdienu pasaulē internets ir galvenais informācijas un mācību avots, un Covid-19 pandēmijas laikā tas kļuva vēl svarīgāks, jo mācības pārgāja tiešsaistes vidē. Tomēr divām trešdaļām bērnu vecumā no trim līdz septiņpadsmit gadiem mājās nav interneta pieslēguma (UNICEF un Starptautiskā telekomunikāciju savienība).

2,9 miljardi visu vecumu cilvēku (jeb 37 % pasaules iedzīvotāju) nekad nav izmantojuši internetu, un 96 % šo cilvēku dzīvo jaunattīstības valstīs (Starptautiskā telekomunikāciju savienība). No tiem, kas izmanto internetu, daudzi simti miljonu to dara reti, ierīces daļa ar citiem, vai arī viņu interneta savienojuma ātrums ievērojami traucē interneta lietošanu.

Mājsaimniecības ar interneta pieslēgumu (procentos)

	2005	2012	2020
Reģions			
Āfrika	1,8 %	8,6 %	22,7 %
Ziemeļamerika un Dienvidamerika	34,4 %	52,1 %	75,9%
Arābu valstis	10,5 %	34,0 %	62,4 %
Āzijas un Klusā okeāna reģions	12,3 %	30,9 %	64,1 %
Austrumeiropa un Āzija (NVS valstis)	14,4 %	54,3 %	81,7 %
Eiropa	39,0 %	70,5 %	87,6 %
Ekonomiskās attīstības līmenis			
Pasaulē	19,6 %	39,2 %	65,7 %
Attīstītās valstis	44,9 %	73,1 %	87,8 %
Jaunattīstības valstis	9,0 %	26,7 %	57,8 %
Mazattīstītās valstis	0,6 %	5,4 %	22,0 %
Jaunattīstības valstis bez izejas uz jūru	2,3 %	13,6 %	31,0 %
Mazo salu jaunattīstības valstis	Nav datu	Nav datu	48,4 %

Pilna datu kopa

- Starptautiskās telekomunikāciju savienības datubāze: <https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Pages/stat/default.aspx>
- [CODAP: 4. ilgtspējīgas attīstības mērķis. Dati un stundas plāna piemērs](#)

GLOBALIE MĒRĶI

ilgtspējīgai attīstībai

